

stroga sukladnost između javnih i privatnih nastojanja, između svjetovnog i vjerskog ulaganja u likovnu proizvodnju. Utoliko je renesansa u dvostoljetnom svojem trajanju bila osobitija i osebnija.

Reprezentativnost je u svemu ostala bitna kao odraz političkog ponosa i društvene samosvijesti, a iako je simbolično izražavanje bilo starijeg porijekla ono je dobilo nova usmjerenja i značenja. I tu se domaća renesansa najjasnije nadovezala na međunarodnu kulturu zrelog humanizma koji je omogućio stjecanje samosvojnosti i iskazivanje posebnosti razvijenih sredina. Ubrajajući se među njih Dubrovnik je sa svojim profilom mediteranskog i urbanog umjetničkog stvaranja uzdigao dostojanstvo čitavom hrvatskom kulturnom prostoru. Postao je čak svojevrsni njegov znamen o čemu su suvremenici, nadasve književnici imali jasno izgrađenu svijest. Oni su je i izrekli ispisujući laskave hvale svojem gradu kojem se podjednako okretahu pjesnici i pisci humanističko-renesansnih pobuda iz

ostalim primorskih gradova. Ali znatno prije njih Dubrovnik su počeli uzdizati graditelji i kipari, slikari i rezbari, zlatari i ljevači — svi oni majstori umjetničkih grana koji svoju vještinu podrediše jedinstvenom cilju: oblikovanju Dubrovnika, sređivanju njegova zemljišta.

O tom oblikovanju, nekoć živom i zasigurno gušćem negoli se kroz ilkoje svjedočanstvo može dokučiti, ova je izložba pouzdan dokaz. Ne sadrži ishitrenih naučnih konstrukcija niti izvitoperenih interpretacija, jer se zasniva na spomeničkoj građi koja nadasve govori o sebi i za sebe. A čitav pothvat uključuje rad mladih stručnjaka koji su zatvarajući tematske cjeline mnogim pojavama dali svježija svoja tumačenja. Tako izložba predstavlja ispunjenje jedne etape sagledavanja kulturno-umjetničkog razvoja Dubrovnika, velebnan prinos spoznavanju povijesnih istina a nadasve ljepota s kojima nas je prošlost obdaruila s upečatljivim podukama o nužnosti čuvanja i vrijednosti oživljavanja davnih stečevina.

Cvito Fisković

KNJIGA O SAMOSTANU MALE BRAĆE U DUBROVNIKU

U povodu 750-godišnjice prisutnosti Male braće u Dubrovniku (1235—1985) izašla je 1985. knjiga »Samostan Male braće u Dubrovniku«, koju su izdali taj samostan i Kršćanska sadašnjost iz Zagreba, a uredio Justin V. Velnić. Ova opsežna knjiga sa 852 strane sadržava 33 rada iz pera 29-orice suradnika.

Tematika tih radova različita je i pretežno veoma zanimljiva. Josip Lučić piše o kulturno-političkom stanju Dubrovnika početkom 13. stoljeća, Anastazije J. Matanić o franjevcima u Dubrovniku, o izvještaju Sormanijeve vizitacije o Maloj braći u Dubrovniku iz 1573/74. g., te o papinskim bulama (1268—1476) u vezi s Malom braćom u Dubrovniku, Ante Marinović o dubrovačkoj legislaciji glede prosjačkih redova, Antun Dračevac o redovnicima Male braće kao nadbiskupima dubro-

vačke nadbiskupije, Justin V. Velnić o vrelima i bibliografiji dubrovačkog samostana Male braće, o životu i djelovanju tog samostana i o ljekarni Male braće u Dubrovniku, Mijo Brlek i Marijo Šikić (zajedno) o teološkom studiju u dubrovačkom samostanu Male braće, Franjo Emanuel Hoško o nastavnoj osnovi filozofije i teologije u školama hrvatskih franjevaca, Ivan Đamić o nadbiskupima i biskupima iz dubrovačke Male braće, Vinko P. Malej o djelovanju franjevaca dubrovačke provincije među albanskim katolicima, Pijo M. Pejić o dubrovačkim franjevcima u Svetoj Zemlji, Ivan S. Peran o glazbenom životu u Dubrovniku u vezi s dubrovačkim samostanom Male braće, Miroslav Pantić o franjevcima i dubrovačkoj književnosti, Žanko Dadić o prinosima dubrovačkog samostana Male braće priro-

doslovnim znanostima, Vinko Foretić o dubrovačkoj Maloj braći u diplomatskoj službi, Ilija Mitić o pružanju crkvenog azila u dubrovačkom samostanu Male braće tokom 17. stoljeća, Cvito Fisković o romansko-gotičkom i o gotičko-renesansnom slogu dubrovačkog samostana Male braće, Igor Fisković o srednjovjekovnoj skulpturi u dubrovačkom samostanu Male braće, Kruno Prijatelj o nekim problemima o slikama i oltarima u dubrovačkom samostanu Male braće, Anđelko Badurina o iluminiranim rukopisima u dubrovačkom samostanu Male braće, Ivo Lentić o znamenitostima riznice dubrovačkog samostana Male braće, Jelena Ivoš o tekstilnoj zbirci dubrovačkog samostana Male braće, Mijo Brlek o knjižnici Male braće u Dubrovniku, Nada Beritić o rukopisnom fondu biblioteke dubrovačke Male braće u Akademijinom izdanju Starih pisaca hrvatskih, Vjera Katalinić i Stanislav Tuskar o glazbenom arhivu dubrovačkog samostana Male braće (Tuksarov rad je i najopširniji prilog

u ovom zborniku radova), Đino Sukno o epigrafskim spomenicima dubrovačkog samostana Male braće, Sonja Seferović i Lucijana Peko (zajedno) o radovima dubrovačkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture na samostanu Male braće u Dubrovniku. Na kraju je i nepotpisani prilog, koji predočava redoslijed provincijala provincijala kojima je pripadao dubrovački samostan Male braće.

Kazalo osobnih imena, koja se spominju u ovom zborniku, tiskano je i uvezano — iz praktičnih razloga — u zasebnoj brošuri. U svaki primjerak ovog zbornika — kao dodatak — uložena je i ta brošura.

Dubrovački samostan Male braće svojom bogatom knjižnicom i svojim bogatim rukopisnim fondovima već dugo privlači istraživače dubrovačke prošlosti. I ova voluminozna knjiga o tom starom samostanu, nastala pretežno na temelju građe koja se čuva u njemu, vrijedan je prilog povijesti Dubrovnika.

Ivo Perić

ZBORNİK RADOVA O DUBROVAČKOM UČENJAKU STJEPANU GRADIĆU (1613—1683)

U povodu 300. obljetnice smrti dubrovačkog učenjaka Stjepana Gradića u Dubrovniku je 10. i 11. listopada 1983. godine održan znanstveni skup na kojem je analiziran Gradićev znanstveni rad i društvena djelatnost s raznih gledišta. Rezultati tog znanstvenog skupa objavljeni su u posebnom zborniku, koji je izdala Sekcija za povijest znanosti Hrvatskog prirodoslovnog društva u Zagrebu. Zbornik na ukupno 177 strana sadržava 19 priloga od 18 autora.

Biografiju uglednog znanstvenika, njegovo djelovanje u Rimu te odnos prema domovini, osobito u teškim trenucima katastrofalnog potresa 1667. godine, prikazuje u uvodnom radu Stjepan Krasić. Na njegov se rad nadovezuje Miroslav Kurelec koji opisuje Gradićeve doticaje s mecenatskim rimskim obiteljima i poznatim učenicima.

O Gradićevom znanstvenom radu raspravlja nekoliko autora. Zarko Dadić u dva priloga analizira Gradićevu raspravu o jednolično ubrzanom gibanju u kojoj je slijedio Galileijeva gledišta te njegovu polemiku s kardinalom Barbarigom oko Huygensova otkrića Saturnova prstena iz koje zaključuje da je bio vrlo tolerantan prema raznim astronomskim sustavima pa tako i prema Kopernikovu. Zdravko Faj prikazuje Gradićevo sudjelovanje u raspravi o upravljanju broda kormilom i odjek koji su njegovi stavovi imali kod drugih znanstvenika. Galileijev paradoks o jednakosti točke i crte te tumačenje Stjepana Gradića i Ruđera Boškovića u vezi s tim problemom obrađuje Ivica Martinović, dok Leo Randić i Boris Franušić analiziraju Gradićeve istraživanja o polarnoj zvijezdi i njegovo geometrijsko objašnjenje pojave po